

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXXI

2/1997

Obsah

M. Huba: Kopaničiarske osídlenie, životné prostredie a trvalo udržateľný spôsob existencie	61
I. Thurzo: Rozptýlené osídlenie – tradičná súčasť nášho vidieka	67
J. Hajduchová: Jaký bude osud moravských Kopanic?	73
H. Ružičková, E. Kalivodová: Ostrovy biodiverzity v intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine Myjavskej pahorkatiny	77
V. Mertan: Staré ovocné sorty Bielych Karpát	80
M. Stankoviánsky: Antropogénne zmeny krajiny v myjavskej kopaničiarskej oblasti	84
J. Podoba: Z dediny do chotára (Premeň chotárných sídel v Muránskej Zdychave)	90
P. Spišiak: Horná Súča – kopaničiarska obec	94

Tribúna

I. Pekárová, Z. Bedrna, J. Račko: Sprisniť ochranu prírody v NPR Devínska Kobyla	98
---	----

Kontakty

J. Ungerman: Možnosti ochrany a rozvoje moravských Kopanic	100
J. Ungerman: Perspektívy hospodárení v oblasti Bílých /Bielych Karpát	102

Aktuality

F. Šamaj: Slovenský ústav krajiny	59
--	----

Rozptýlené osídlenie

Rozptýlené osídlenie predstavuje svojbytný fenomén, ktorý výrazným spôsobom poznamenal charakter viacerých slovenských regiónov i niektorých prihraničných území na Morave. Dá sa k nemu pristupovať z najrôznejších hľadísk: historického, národopisného, sociálno-antropologického, demografického, urbanistického, ale aj krajinnoeologického a viacerých ďalších. O takýto multidisciplinárny pohľad na rozptýlené osídlenie išlo aj zostavovateľom a autorom tohto čísla Životného prostredia. Snažili sme sa, aby v jednotlivých prístupoch bol prítomný environmentálny kontext.

Rozptýlené osídlenie, vzhľadom na relatívne dobre zakonzervované unikátne črty, ale aj preto, že je zo všetkých sídelných typov najviac poznamenané depopulačnými tendenciami s nasledujúcou zmenou pôvodného charakteru až zánikom, predstavuje aktuálnu výzvu pre vedu a výskum.

Rozptýlené osídlenie, krajina s rozptýleným osídlením a transformačné procesy, ktoré v nich prebiehajú, sú však nielen teoretickým, ale ešte väčšmi praktickým problémom. Preto sme venovali veľa priestoru prezentácii konkrétnych projektov prebiehajúcich v týchto oblastiach, ako aj návrhom a odporúčaniam na ich oživenie. Ak sme pritom najviac pozornosti venovali Bielym/Bílým Karpatom, stalo sa tak minimálne z dvoch dôvodov. Prvým je skutočnosť, že projekt obnovy vidieckych sídel a krajiny na slovenskej i moravskej strane tohto malebného pohoria realizujú od r. 1993 bielokarpatské regionálne pobočky Spoločnosti pre trvalo udržateľný život. Druhým dôvodom je vznik štátnej hranice na tomto území a problémy i výzvy, ktoré táto skutočnosť so sebou prináša.

Ukazuje sa, že rozptýlené osídlenie má popri svojich tradične uznávaných funkciách a hodnotách ešte jednu: predstavuje inšpiráciu pri hľadaní modelov trvalo udržateľného spôsobu života.

Mikuláš Huba
Jaroslav Ungerman

M. Huba: Dve desaťročia v znamení bobra	60
M. Huba, I. Míchal: Obnova vidieckych sídel a krajiny v Bielych Karpatoch	104
J. Stankovič: Enviweath '96	105
M. Uhrin: 1. medzinárodná konferencia o netopieroch Karpát	106

Recenzie

D. Doricová: Ekoplagát po siedmy raz	107
I. Thurzo: Architektúra v horských oblastiach	108
Redakcia: Nový vreckový atlas	109
Prečítali sme	109
Kalendárium	110

Contents

M. Huba: Dispersed Kopanitse Settlement, Environment and Sustainable Way of Existence	61
I. Thurzo: Dispersed Settlement – a Traditional Part of Our Countryside	67
J. Hajduchová: What will be the Future of Moravian Kopanitse?	73
H. Ružičková, E. Kalivodová: Islands of Biodiversity in the Intensively Used Agricultural Landscape of the Myjava Hills	77
V. Mertan: Old Fruit Sorts of the Biele Karpaty Mts	80
M. Stankoviansky: Anthropic Transformations of Landscape in the Myjava Kopanitse Region	84
J. Podoba: Out from the Village (Changes of the Settlements Outside the Village in Muránska Zdychava)	90
P. Spišiak: Horná Súča – a Kopanitse Village	94

Tribune

I. Pekárová, Z. Bedrna, J. Račko: To Tighten up Nature Protection in the National Nature Reserve Devínska Kobyla	98
---	----

Contacts

J. Ungerman: Possibilities of Protection and Development of Moravian Kopanitse	100
J. Ungerman: Perspectives of Management in the Area of the Biele/Biele Karpaty Mts.	102

Dispersed settlement

Dispersed settlement is a phenomenon significantly influencing the character of many Slovak regions and some areas bordering Moravia. It can be approached from different viewpoints e.g. the historical, ethnographic, socio-anthropological, demographical, urbanistic but also landscape-ecological and many other. The editors and authors of this issue of the *Životné prostredie* revue have tried to ensure it has a multidisciplinary view on the dispersed settlement. Considering the orientation of the magazine, we made efforts to include environmental context in individual approaches presented here.

Considering its own relatively well conserved unique features, as well as the fact that it is highly influenced by depopulation tendencies with the resulting change of the original character of all settlement types, the dispersed settlement is a real challenge for science and research.

Dispersed settlement, landscape with dispersed settlement and transformation processes occurring in them is not only a theoretical but even more a practical problem. Therefore relatively much space was given to presentation of concrete projects being carried out in these areas, as well as to proposals and suggestions for their revitalization. If we pay more attention to the Biele/Bílé Karpaty Mts. it is from two reasons. The first one is the fact, that the project of revitalization of countryside settlements and landscape has been realized in the Slovak nad Moravian part of this picturesque mountain ridge since 1993 by regional branches of Society for Sustainable Living. The second reason is the fact that the problem of the new state border in this area is a topical issue and because of problems and challenges resulting from this fact.

It seems that dispersed settlement, beside its traditionally accepted functions and values has also got another one:

it is an inspiration in the search for the models of sustainable way of life.

Mikuláš Huba
Jaroslav Ungerman

Recent news

F. Šamaj: Slovak Institute of Landscape	59
M. Huba: Two Decades in the Spirit of Beaver	60
M. Huba, I. Míchal: Restoration of Country Settlements and Landscape in the Biele Karpaty Mts	104
J. Stankovič: Enviweath '96	105
M. Uhrin: 1st International Conference on Bats in the Carpathians	106

Reviews

D. Doricová: Ekoplagát for Seventh Times	107
I. Thurzo: Architecture in Mountainous Areas	108
Ed.: New Pocket Atlas	109
We have read	109
Calendar	110